

BALTIC
dreams
HERITAGE ROUTES

Międzynarodowy projekt

Bałtyckie Trasy Przyrodnicze i Kulturowe. Rozwój Infrastruktury dla Turystyki Zrównoważonej w Regionie Południowego Bałtyku

8

**nowych
ekscytujących
tras turystycznych**

Projekt realizowany w ramach programu Interreg V-A
Polska - Dania - Niemcy - Litwa - Szwecja (Południowy Bałtyk) 2014-2020
w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego

BALTIC
dreams
HERITAGE ROUTES

Propozycja trasy

07. Tropem dzikiej przyrody

Główne atrakcje trasy:

Piaszczyste Plaże i pofałdowane wiejskie tereny Österlen w Skani, land Blekinge z jego rezerwatami natury, niezwykle wyspy Ven i Ivö, a także obfitująca w ryby rzeka Mörrum, przyciągają miłośników dzikiej natury z całego świata. Szwecja to bogactwo flory i fauny. Niezależnie do jakiego jej zakątka się wybierzesz, na pewno otaczać będzie Cię piękna przyroda. Odkryjesz tam wyjątkowe miejsca, gdzie zrelaksujesz się podczas wędkowania, pieszych wędrówek czy jazdy na rowerze.

Jest wiele sposobów na dotarcie do Blekinge. Jest stałe połączenie pociągiem ze Skani w przystępnej cenie. Można też dotrzeć tam łodzią. Przy drogach na turystów czeka wiele wypożyczalni samochodów i rowerów. Nie brakuje też hoteli, pensjonatów, restauracji i lokalnych sklepów.

Koncepcja trasy

Blekinge i Skania to piękne krajobrazy, gęste lasy, kanały i morze. Można tam rozkoszować się widokami i bogactwem flory i fauny, z którego słynie południe Szwecji. Warunki sprzyjają wędkowaniu i spędzaniu czasu na łonie natury. W Szwecji funkcjonuje prawo 'Allemanslagen' ('Prawo wszystkich ludzi'), które zapewnia wszystkim prawo do swobodnego wędrowania i odkrywania piękna szwedzkich terenów. Jest jednak coś, o czym musisz pamiętać spacerując, biwakując, wspinając się po zboczach czy zrywając kwiaty – jesteś odpowiedzialny za to, jaki pozostawiasz po sobie ślad.

Więcej dowiesz się na stronie: <http://www.swedishepa.se/Enjoying-nature/The-Right-of-Public-Access/This-is-allowed1/>

ERIKSBERG HOTEL I REZERWAT NATURY**LOKALIZACJA**

Eriksberg to rezerwat natury niedaleko Åryd. Jest jednym z największych na północy Europy rezerwatów dzikiej przyrody i największym parkiem safari w regionie nordyckim.

MALOWNICZY KRAJOBRAZ

Eriksberg jest przedsmakiem tego, co mają do zaoferowania rezerwaty dzikich zwierząt i rezerwaty natury w południowo-wschodniej Szwecji. Porośnięty gęstym lasem liściastym teren z przybrzeżnym krajobrazem jest rajem dla zwierząt, ale i dla odwiedzających go turystów. Eriksberg rozciąga się na ponad 900 hektarach i jest prawdziwym królestwem zwierząt – można tu spotkać jelenie, daniela, dziki, bizony i owce. Latem żyje tu ponad 1 500 gatunków zwierząt.

ATRAKCJE

Wyprawa do Eriksberg to niezapomniana przygoda. Wśród atrakcji jest safari, podczas którego zobaczyć można zwierzęta w ich naturalnym środowisku. Można też odwiedzić farmę oraz otwartą przy niej kawiarnię i galerię lub wybrać się na ryby. Dzieci również nie będą się tu nudzić – organizowane są dla nich specjalne atrakcje. Nie brakuje też miejsca, gdzie zjeść można wysmienitą kolację lub wynająć pokój. W wolnym czasie można wypożyczyć łódki, rowery lub wybrać się na wycieczkę z przewodnikiem po okolicy.

ŁOWIENIE ŁOSOSIA W MÖRRUM**LOKALIZACJA**

Mörrum położone jest niedaleko Karlshamn w Blekinge w Szwecji.

MALOWNICZY KRAJOBRAZ

Piękne tereny położone nad rzeką Mörrum to idealne miejsce nie tylko dla wędkarzy, ale też dla miłośników obcowania z naturą. W mieście Mörrum można wynająć pokój, wypożyczyć rower, dobrze zjeść lub napić się kawy w jednej z klimatycznych kawiarni.

ATRAKCJE

Jedną z najciekawszych atrakcji w tej okolicy jest łowienie łososia w rzece Mörrum. Nieważne, czy podróżujesz w pojedynkę czy w grupie, czy to Twoje początki z wędkowaniem czy jesteś profesjonalistą, możesz spróbować swoich sił w polowaniu na łososia. Na turystów czekają instruktorzy wędkowania i wędki do wypożyczenia – zarówno muchowe jak i spinningowe.

MÖRRUM - Szwecja – SZLAK ROWEROWY W BLEKINGE**MALOWNICZY KRAJOBRAZ**

Wyprawy na łososia na rzekę Mörrum są sławne wśród wędkarzy w całej Europie. To miejsce jest w Szwecji od dawna uważane za jedną z najlepszych wędkarskich lokalizacji. Na miłośników kontaktu z naturą czekają tu nie tylko świetne miejsca na wędkowanie, ale też spływy kajakowe, piękna trasa rowerowa wzdłuż starego nasypu kolejowego, szlak turystyczny zwany „łososiowym” (Laxaleden) i długodystansowe ścieżki biegnące znad wybrzeża. Okolica Mörrum przyciąga turystów fantastyczną naturą, ciekawą kulturą i historią oraz wieloma związanymi z nią legendami.

ATRAKCJE

Laxaleden to 30-kilometrowa ścieżka łososiowa, biegnąca wzdłuż rzeki Mörrumsån przez piękne wiejskie i leśne tereny landu Blekinge. Biegnie ze starego miasta Elleholm na południu do Hovmansbygd na północy. W miejscowości Åkeholm łączy się ze ścieżką Blekingeleden. Ścieżka opatrzona jest wieloma tablicami informacyjnymi, opowiadającymi o historii i kulturze, która ukształtowała życie wokół potężnej, życiodajnej rzeki. Tablic jest łącznie ponad 100 w różnych punktach. Dla turystów wybierających się na ścieżkę Laxaleden stworzono też bezpłatną aplikację, którą można pobrać na iPhone'y i smartphony z Androidem.

HANÖ-SÖLVESBORG

LOKALIZACJA

Hanö to wyspa w zatoce Hanö, 4 kilometry na południowy wschód od półwyspu Listerlands. Położona jest w gminie Sölvesborg w landzie Blekinge. Hanö ma powierzchnię 2.14 km², a wysokość terenu sięga 60 metrów. Współrzędne: 56° 0' 37" N, 14° 50' 45" E.

Sölvesborg to małe nadmorskie miasteczko, pełne uroczych butików i restauracji. Po rozległym zalesionym obszarze Ryssberget wiedzie szlak Blekinge, gdzie można uprawiać turystykę pieszą i rowerową. Niedaleko miasta znajdują się czyste wody i piękne plaże z białym piaskiem. Na turystów czekają też ciekawe domki do wynajęcia i wiele miejsc do biwakowania.

MALOWNICZY KRAJOBRAZ

Wybierz się na wycieczkę łodzią do Hanö i ciesz się wiatrem we włosach i morską bryzą na twarzy. Hanö zwiedzisz wędrując jednym z pięknych szlaków turystycznych, wiodących wokół wyspy. W jej północnej części znajduje się ścieżka przystosowana dla osób poruszających się na wózku inwalidzkim, która prowadzi do najbardziej wysuniętego na północ krańca - Bönsäcken, oraz angielski cmentarz, na którym również doświadczyć można charakterystycznej przyrody Hanö. Przy odrobinie szczęścia wypatrzysz tam jelenia. Las na południu wyspy jest idealny na spokojny spacer. Jeśli masz ochotę na orzeźwiająca kąpiel w morzu, skaliste wybrzeże wyspy świetnie nadaje się do nurkowania. W samym mieście Hanö znajduje się port, dobre restauracje czynne w sezonie letnim, muzeum, sklep i toaleta dla niepełnosprawnych. Można tu wybrać się na leniwy spacer, piknik lub odpocząć, patrząc na morze.

ATRAKCJE

Na północy wyspy rozciągają się pola morenowe pokryte piękną zieloną trawą, a jej południową część pokrywają gęste krzewy. Wschodnia strona to spektakularne skaliste plaże, z olbrzymimi skałami i licznymi jaskiniami. Na północnej części wyspy znajduje się wyjątkowa formacja skalna Bonsacken – mierzeja zbudowana z milionów owalnych kamyków, która stale, choć niezauważalnie, zmienia swój kształt przez obmywające ją wody.

BROMÖLLA-IVÖSJÖN-SZWECJA

LOKALIZACJA

Ivösjön to największe jezioro w Skanii, położone w gminie Bromölla. Jego wody są czyste, a maksymalna głębokość wynosi aż 52 metry. Na całym jego obszarze dozwolone jest wędkowanie. Współrzędne: 56,10633 ° N, 14,42449 ° E.

MALOWNICZY KRAJOBRAZ

Ivösjön jest popularnym miejscem dla tych, którzy chcą doświadczyć spokojnego i relaksującego krajobrazu północno-wschodniej części Skanii. Można tu odetchnąć od stresu dnia codziennego i cieszyć się kontaktem z naturą. Ivösjön, jako duże jezioro, ma wiele zatoczek i wysp, z których największa nosi nazwę Ivö. Jest to największa wyspa w całym regionie Skanii. Choć ma niewielu mieszkańców, regularnie kursuje tam prom.

ATRAKCJE

Jezioro słynie ze świetnych warunków do łowienia ryb. Pełno w nim szczupaków i okoni. Na jeziorze jest kilka niezamieszkałych wysp, na których można poczuć się jak pustelnik. Na północno-wschodniej części wyspy można wynająć łódki i wybrać się w krótki rejs po jeziorze i rzece Holjeån. Warto wtedy odwiedzić dzikie zatoczki i plaże. Nietrudno znaleźć małe kąpielisko tylko dla siebie, gdzie można się całkowicie zrelaksować. Na kilku wyspach dla turystów przygotowano tablice informacyjne z mapami, ławki i dostęp do grilla. Na wyspę Ivö można dostać się bezpłatnym promem z Barum – miejscowości położonej nad jeziorem Ivösjön. Trasa promowa ma 700 metrów długości, a czas transferu wynosi zaledwie siedem minut.

LANDSKRONA-VEN-SZWECJA

LOKALIZACJA

Między Szwecją a Danią leży wyspa Ven. Można cieszyć się tu świeżym powietrzem, piękną roślinnością i wspaniałymi widokami. Wyspa ma obwód zaledwie 11,7 km i jest idealna na jednodniową wycieczkę. Jeśli chcesz spędzić tam noc, dostępnych jest kilka

opcji. Prom z Landskrony kursuje przez cały rok, a podróż nim zajmuje tylko 30 minut. Latem można wyruszyć z Kopenhagi – stolicy Danii oraz z portu Råå w mieście Helsingborg.

MALOWNICZY KRAJOBRAZ

Wyspa jest oazą spokoju, z dala od ruchu ulicznego i stresów codziennego życia. Zapierający dech w piersiach krajobraz z przepięknym widokiem na wyspę i głęboki błękit cieśniny Sund sprawiają, że Ven to idealne miejsce nie tylko dla ciała, ale też dla duszy. Ven to jedno z najpopularniejszych miejsc turystycznych w południowej Szwecji. Jest szczególnie cenione za zróżnicowany krajobraz, piękne plaże i wyjątkową lokalizację w samym środku cieśniny Sund. To świetne miejsce do jazdy na rowerze, spacerów i podziwiania pięknych widoków, zwłaszcza ze wznieść Backafall.

Będąc na wyspie nie można ominąć muzeum słynnego astrologa, astronoma i alchemika Tycho Brahe – jednego z najpopularniejszych muzeów w południowej Szwecji. Zostało ono otwarte pod koniec 2005 roku i mieści się w dawnym kościele Wszystkich Świętych. Warto odwiedzenia miejscem jest też kościół św. Ibba, z którego tyłów przez cieśninę Sund widać Danię. Kościół ten cieszy się ogromną popularnością wśród szwedzkich par, które pragną wziąć ślub w tak pięknej scenarii.

ATRAKCJE

Wycieczkę rozpocząć możesz w mieście Landskrona, wchodząc na pokład jednego z promów na Ven. Podróż trwa około 30 minut, podczas których można cieszyć się widokiem na ocean i wybrzeże. Po przybyciu na wyspę masz przed sobą dzień pełen wrażeń. Oferuje ona turystom naturalne piękno i bogatą kulturę. Warto wspiąć się na trawiaste wznesienia Backafall, a także wybrać się do lokalnej galerii sztuki czy sklepu rzemieślniczego. Wyspa Ven to raj dla rowerzystów – wytyczonych jest tam wiele ścieżek, przy których nie brakuje punktów widokowych, restauracji i sklepów. Tamtejsze wypożyczalnie oferują wszystkie rodzaje rowerów – górskie, tandemowe, z bagażnikiem i dziecięce.

PARK NARODOWY STENSHUVUD

LOKALIZACJA

Park Narodowy Stenshuvud znajduje się na południe od Kivik i około 15 km na północ od Simrishamn. Łatwo trafić tam dzięki oznaczeniom. Przy głównym wejściu znajduje się punkt dla zwiedzających Naturum.

MALOWNICZY CHARAKTER

Podczas spaceru po parku masz dużą szansę, aby spostrzec łasicę, myszarkę leśną lub wiewiórkę, a jeśli masz szczęście, możesz nawet spotkać sarny, borsuki, lisy i kuny. Park Narodowy Stenshuvud to urokliwe miejsce o bogatej florze i faunie, które odwiedzającym gwarantuje relaks i wytchnienie.

ATRAKCJE

Ten najbardziej wysunięty na południe Szwecji park narodowy obejmuje piękne tereny do wędrówek i punkt widokowy na wysokości 97 metrów, skąd rozpościera się widok na morze, plażę i sady jabłoniowe. W „Naturum” obejrzeć można wystawę o roślinach i zwierzętach występujących w parku, jak orzesznica leszczynowa czy rzekotka drzewna. Stenshuvud jest jednym z najpiękniejszych i najbardziej zróżnicowanych parków narodowych w Szwecji. Znajdują się tu starożytne zabytki, malownicze wybrzeża i bogata flora i fauna. W słoneczny dzień park jest idealnym miejscem na piknik lub relaksujący spacer po jednej z jego ścieżek.

YSTAD-ÖSTERLEN IDEALNE NA TROLLING I WĘDKARSTWO

LOKALIZACJA

Ystad to miasto w regionie Skania w Szwecji, z niemal 29 tysiącami mieszkańców. Jego początki sięgają XI wieku. Miasto stało się ruchliwym portem promowym i atrakcyjną lokalizacją dla turystów. Kojarzone jest z fikcyjnym detektywem Kurtem Wallanderem, którego historie autorstwa Henninga Mankella rozgrywają się głównie w Ystad i okolicznych miejscowościach.

MALOWNICZY KRAJOBRAZ

Będąc w Ystad można zrelaksować się łowiąc ryby na plaży lub wyruszyć w las rowerem lub pieszo. Nie brakuje też przytulnych restauracji serwujących lokalne jedzenie.

ATRAKcje

Ciekawym pomysłem na spędzenie wolnego czasu jest charter łodzi rybackiej. Można wybrać się, z przewodnikiem lub bez, na połów łososia lub dorsza. Szczególnie korzystne warunki do wędkowania są w miejscach, gdzie na dnie morza spoczywają wraki statków. Ta część Morza Bałtyckiego znana jest z występowania największych łososi, pstrągów potokowych i dorszy. Wystarczy więc chwycić wędkę, wynająć łódkę i świetnie się bawić. Można też wędkować z wybrzeża metodą spinningową lub muchową i można złapać pstrąga potokowego, szczupaka, dorsza, belonę lub flądrę. Miejsca do wędkowania rozsiane są wzdłuż wybrzeża. Teren usiany jest jeziorami, rzekami i stawami, co tworzy piękny krajobraz i sprawia, że wędkowanie jest jeszcze bardziej różnicowane i ekscytujące zarówno dla amatorów, jak i profesjonalistów.

RUCHOME WYDMY W SŁOWIŃSKIM PARKU NARODOWYM

LOKALIZACJA

Miasto Łeba położone jest na Pomorzu 110 km na północny zachód od Gdańska. Słowiński Park Narodowy znajduje się na zachód od Łeby, a siedziba parku znajduje się w Smołdzinie, na południowy zachód od Łeby. Do Łeby można dojechać transportem publicznym lub indywidualnie samochodem. Pociągi regionalne i krajowe kursują przez Trójmiasto do Lęborka i kończą swoją trasę w Łebie. W Gdańsku jest też międzynarodowe lotnisko oraz prowadzą tam dwa połączenia promowe ze Szwecji: Karlskrona-Gdynia i Nynäshamn-Gdańsk. Położenie geograficzne miasta Łeba to 54 ° 45'N 17 ° 33'E.

ZWIEDZANIE RUCHOMYCH WYDM W ŁEBIE W SŁOWIŃSKIM PARKU NARODOWYM

Będąc w Słowińskim Parku Narodowym koniecznie trzeba wspiąć się na wydmę Łącka Góra (42 m wysokości), na którą prowadzi dzika, piaszczysta ścieżka. W parku nie brakuje też sposobów na aktywne spędzenie czasu. Przebiega przez niego trasa rowerowa, sześć szlaków turystycznych i dwie trasy kajakowe. Dozwolony jest amatorski połów ryb w czterech obszarach połowowych, zarówno z wybrzeża, jak i z łódki, którą można pływać w kilku wyznaczonych obszarach. W parku znajduje się też sześć wież widokowych, sześć pomostów widokowych oraz dwa muzea: jedno poświęcone historii naturalnej, a drugie opisujące etnografię regionu. Przewodnicy za niewielką opłatą oprowadzają po parku zarówno turystów indywidualnych, jak i wycieczki. Niestety strona internetowa Parku jest dostępna tylko w języku polskim.

ATRAKcje

Słowiński Park Narodowy ma tak wiele atrakcji, że nie sposób się tam nudzić. Na południe od Łeby – w Smołdzinie i w okolicznych wsiach znajdują się atrakcje związane z miejscową grupą etniczną – Słowińcami. Można tam zwiedzać pozostałości zbudowanych przez nich niegdyś budynków oraz zobaczyć typowe zabytkowe narzędzia rolnicze i przyrządy rybackie w muzeum etnograficznym Kluki. Na terenie Parku, w miejscowości Rąbka, znajduje się muzeum wyrzutni rakiet poświęcone wystrzeleniu podczas II wojny światowej rakiet V1 i V2. Pobliskie miasto Lębork słynie z zabytkowych kościołów i malowniczego starego miasta.

SPŁYW KAJAKOWY SŁUPIĄ

LOKALIZACJA

Rzeka Słupia zaczyna swój bieg na podmokłych terenach Pojezierza Kaszubskiego i płynie przez moreny i równinne tereny aż do swojego ujścia w nadmorskim mieście Ustka. Słupia mając zaledwie 138 kilometrów wyróżnia się zróżnicowanym charakterem. W górnym biegu, ze swymi kaskadami i kamienistym korytem przypomina górski potok. Dalej od źródła rozciąga się w kilka malowniczych jezior i w końcu staje się znacznie spokojniejsza i szersza, aż dotrze do swojego ujścia w Ustce.

PRZYGODA DLA KAŻDEGO

Słupia kusi nie tylko pięknym krajobrazem, ale też możliwością uprawiania sportu i aktywnego spędzania czasu z rodziną. Organizowane są różne spływy kajakowe na całej długości rzeki. W zależności od swoich możliwości można wybrać odpowiednią długość i poziom trudności spływu: od 2- lub 3-godzinny spływu dla całej rodziny lub początkujących, zorganizowanego na spokojniejszej części rzeki, bez trudnych zakrętów czy płyczn, do profesjonalnego kajakarstwa górskiego w górnym biegu rzeki. Organizowane są nawet 7-dniowe wyprawy kajakowe, które zaczynają się niemal u źródła rzeki i kończą się przy ujściu do Morza Bałtyckiego. Przed wyruszeniem w taką wyprawę należy spakować na kajaki sprzęt niezbędny do rozbicia obozu na brzegu rzeki. Płynięcie kajakiem z ciężkim bagażem jest dużo bardziej wymagające, a przez to, dla doświadczonych kajakarzy, dużo ciekawsze.

ATRAKcje

Część doliny Słupia stanowi park krajobrazowy, który obejmuje zalesione moreny i liczne zabytki (głównie kościoły, ale także pałace i parki). Główną atrakcją są cztery elektrownie wodne z początku XX wieku, które funkcjonują do dziś. Słupia spotyka się z wodami Bałtyku w Ustce – porcie morskim z ponad tysiącletnią historią. Niegdyś tę trasę przemierzył kajakiem papież Jan Paweł II. To wydarzenie upamiętniają umieszczone wzdłuż rzeki głazy.

WYPRAWA KANAŁEM ELBLĄSKIM

LOKALIZACJA

Kanał Elbląski położony jest w północnej Polsce, w województwie warmińsko-mazurskim i biegnie na południe od jeziora Drużno. Łączy się z rzeką Drwęcą i jeziorem Jeziorak, a także przez rzekę Elbląg z Zalewem Wiślanym.

WYJĄTKOWY REJS

To jedno z dwóch miejsc na świecie, gdzie statki mogą poruszać się po trawie i w górę wzniesienia. Umożliwia to zabytkowy system śluz i pochylni, w którego skład wchodzi oryginalna dziewiętnastowieczna maszyna – jedyna na świecie tak stara maszyna będąca nadal w użytku. Rejsy z Ostródy do Elbląga trwają do 11 godzin, a odcinek ten ma długość około 82 kilometrów. Dzięki pięciu pochyłym rampom (w Buczyńcu, Całunach, Jeleniach, Kątach i Oleśnicy) oraz dwóm śluzom (w Miłomłynie i Zielonej) statki wznoszą się na 104 metry nad poziom wód jezior, więc podczas podróży można cieszyć się pięknym widokiem. Co roku trasę tę przebywa około 40 tysięcy turystów. W 2011 roku Kanał Elbląski oficjalnie ogłoszono pomnikiem historii. Dzięki dopracowanemu projektowi pruskiego inżyniera Georga Jacoba Steenke'a ta mająca 151 lat infrastruktura nadal działa doskonale.

ATRAKcje

Kanał Elbląski to wspaniały przykład połączenia przyrody i techniki. Jego najbardziej charakterystyczną częścią jest 9,6-kilometrowy odcinek między jeziorem Piniewskim a jeziorem Drużno. Na tym odcinku łodzie poruszając się na odcinku długości 2,3 km obniżane są o 99,5 m. W tym procesie nie wykorzystuje się elektryczności ani paliwa – wystarczy siła wody i młyna wodnego. Wjeżdżanie na wysokie, strome rampy nie jest jedyną atrakcją, jaka czeka na podróżujących Kanałem Elbląskim – na trasie zobaczyć można też cztery komory śluzowe, jazy i bramy bezpieczeństwa. W rejs warto zabrać lornetkę i kamerę, ponieważ widoki są wspaniałe. Jeśli rozpoczniesz swoją podróż w Elblągu wcześniej rano, możesz zobaczyć do 200 różnych gatunków ptaków. Szczególnie warto udać się nad jezioro Drużno, aby obserwować bogactwo ptactwa wodnego – czaple, perkozy, łyski i łabędzie. Podczas rejsu można zobaczyć pamiątkowy obelisk, który został wzniesiony na cześć architekta Georga Jacoba Steenke'a. Oprócz regularnych rejsów można również wynająć łódź i zorganizować bankiet, konferencję, wyjazd integracyjny, wycieczkę szkolną lub firmową, a nawet imprezę.

SZLAK ROWEROWY PO PÓŁWYSPIE HELSKIM

LOKALIZACJA

Szlak rowerowy po Półwyspie Helskim rozpoczyna się we Władysławowie, u nasady półwyspu i kończy się w miejscowości Hel – punkcie najbardziej wysuniętym w morze. Półwysep leży niedaleko Trójmiasta (położonych blisko siebie miast Gdańsk, Sopot i Gdynia) na Pomorzu. Do punktu, w którym rozpoczyna się szlak można, dojechać samochodem lub lokalnymi pociągami, które wyruszają z Gdyni i pozwalają na przewóz roweru. Do Trójmiasta prowadzą dwa połączenia promowe ze Szwecji: Karlskrona-Gdynia i Nynäshamn-Gdańsk. W Gdańsku znajduje się też międzynarodowe lotnisko. Współrzędne geograficzne Władysławowa, gdzie zaczyna się szlak rowerowy, wynoszą 54 ° 48'N 18 ° 25'E.

WYCIEZKA ROWEREM PO PÓŁWYSPIE HELSKIM

Trasa rowerowa po Półwyspie Helskim jest jedną z najbardziej malowniczych tras w Polsce. Jej początek we Władysławowie nie jest obiecujący – ścieżka biegnie wzdłuż głównej drogi półwyspu, jednak gdy tylko droga ta skręca w kierunku nadmorskiej wioski Chałupy, staje się znacznie ciekawsza. Rowerzyści mogą obserwować kołyszące się na wodzie łodzie rybackie, przecinających fale windsurferów i kitesurferów oraz relaksujących się na brzegu turystów. Trasa biegnie wzdłuż nabrzeża, gdzie nie brakuje tawern rybnych i barów. Od Chałup do Kuźnic szlak rowerowy przebiega przy samym morzu. Jadąc dalej do Jastarni widok morza przeplata się z leśną scenérią. Kiedy rowerzyści docierają do Helu – miasteczka portowego położonego na samym

końcu mierzei – czeka na nich szeroki wybór barów i restauracji, w których mogą zjeść świeże ryby złowione przez lokalnych rybaków.

ATRAKCJE

Półwysep Helski swoim wyjątkowym położeniem i krajobrazem przyciąga turystów nie tylko z Polski. Ciekawą atrakcją miasta Hel jest Fokarium Stacji Morskiej, które zajmuje się nie tylko hodowaniem fok, ale głównie ratowaniem rannych i słabych osobników z okolicznych wód i ich rehabilitacją. Turyści mogą więc nie tylko podziwiać żyjące tam foki, ale też przyjrzeć się procesowi przywracania tego rzadkiego gatunku, który niegdyś występował w tym obszarze Bałtyku. Pobliska Rewa to miejsce doskonałe do uprawiania kitesurfingu i windsurfingu. Z Półwyspu Helskiego można wybrać się na krótką wycieczkę do Trójmiasta, gdzie łatwo dostać się autobusem lub pociągiem. Warto odwiedzić tam miejsca takie jak Muzeum Solidarności, Muzeum II Wojny Światowej, muzea morskie, zabytkowe Stare Miasto w Gdańsku i malowniczy kurort Sopot.

SPŁYWY KAJAKOWE NA KASZUBSKICH JEZIORACH

LOKALIZACJA

Pojezierze Kaszubskie jest częścią Pojezierza Wschodniego – najbardziej wysuniętego na północ ze wszystkich pomorskich pojezierzy. To kraina rozległych lasów, pagórkowatych łąk, malowniczych wiosek i kamienistych wąwozów. Teren zachwyca oczywiście ilością jezior z ich małymi wyspami i półwyspami. Największym atutem regionu, oprócz spokoju i czystości, jest świeże powietrze i czysta woda.

ULUBIONE MIEJSCA KAJAKARZY

Nic dziwnego, że jeziora kaszubskie przyciągają tak wielu kajakarzy. Szczególnie często wybieranym na spływy kajakowe miejscem jest 40-kilometrowy szlak wodny Kółko Raduńskie koło Chmielna – 14 jezior, które tworzą kształt przypominający okrąg. Jeziora powstały w głębokich rynnach wyrzeźbionych przez lodowiec. Ich brzegi są strome i porośnięte lasami bukowymi i sosnowymi. Taka sceneria przywodzi na myśl górski krajobraz, który nie występuje w tej części Polski.

ATRAKCJE

Jezioro Wdzydze widziane z lotu ptaka ma kształt krzyża. W miejscu, gdzie spotykają się jego ramiona, na północnym brzegu, leży starożytna wioska Wdzydze Kiszewskie. Na jeziorze znajduje się osiem wysp, a na wschodnich obrzeżach największej z nich – Ostrowa – leży Kaszubski Park Etnograficzny. Zachowało się tam 30 tradycyjnych drewnianych budynków z XVII-XIX wieku, które są ważnym elementem dziedzictwa Słowian. Wśród historycznej zabudowy znajduje się kilka ozdobnych domów, chat rybackich, holenderski wiatrak, szkoła, dwór i mały kościół. Na wyspie odbywają się letnie regaty żeglarskie i windsurfingowe, w czasie których wioska tętni życiem. Odwiedzając Chmielno koniecznie trzeba zwiedzić Muzeum Ceramiki Kaszubskiej założone przez rodzinę Necel – słynnych garncarzy z Pomorza. Inną atrakcją regionu jest XIV-wieczny gotycki jednonawowy kościół Kartuzów.

SPŁYW KAJAKOWY PO DRAWIE

LOKALIZACJA

Rzeka Drawa cieszy się ogromną popularnością wśród kajakarzy ze względu na wyjątkowy krajobraz. Jest dopływem Noteci i ma swoje źródło w Jeziorze Krzywe w Rezerwacie Przyrody Dolina Pięciu Jezior. Następnie przepływa przez Drawski Park Krajobrazowy, Drawieński Park Narodowy i las Drawski.

RÓŻNORODNA TRASA SPŁYWU

Najpopularniejszy spływ kajakowy na Drawie rozpoczyna się w miejscowości Stary Drawsk, nad którą wznosi się okazały zamek. Najwytrwalsi kajakarze zaczynają jednak od Czaplina i przekraczają jezioro, często zmagając się z wiejącymi tam silnymi wiatrami. Woda tutaj jest tak czysta, że widać dno rzeki. Po dotarciu do wsi Głębołek można podziwiać zabytkowy młyn wodny.

Kolejną i chyba najciekawszą częścią spływu jest odcinek rzeki płynący przez Bory Karwickie. Następnie wpływa się na wody jeziora Lubie, gdzie rozpościera się piękny widok. Dalej, ze względu na większy spadek, prąd staje się silniejszy, a spływ kajakowy staje się coraz bardziej wymagający. Zwalone na kręte koryto rzeki buki nadają temu miejscu niespotykanego uroku. W dole rzeki przez kilka kilometrów tafla wody pokryta jest żółtymi liliami wodnymi. W punkcie startowym kajakarze muszą przejść przez teren zamknięty drawskiego poligonu wojskowego, gdzie niezbędna jest przepustka.

ATRAKcje

Drawa przepływa w pobliżu wielu ciekawych zabytków, takich jak Zamek Wendel z XIV wieku, Zamek Drahim zbudowany przez Zakon Świętego Jana w XIV wieku, w którym obecnie znajduje się muzeum, czy też położone wzdłuż rzeki elektrownie wodne z XIX wieku w Boroko, w Gusie i mniejsze w Młynowie. Zabytkowe elektrownie nadają temu miejscu industrialnego charakteru i stanowią ciekawą atrakcję dla turystów, ale są przeszkodą dla kajakarzy. Muszą oni omijać elektrownie, niosąc kajaki brzegiem rzeki. Punktem kulminacyjnym spływu jest wpłynięcie do Drawieńskiego Parku Narodowego, gdzie można naprawdę zjednać się z naturą. Na brzegu Drawy zobaczyć można jeden z największych na tym obszarze głazów narzutowych – Wydrzy Głaz.

RZEKA BRDA

Warta uwagi jest też rzeka Brda i jej okolice. Teren ten jest łatwo dostępny zarówno dla dorosłych, jak i dla dzieci. Spływ kajakowy tą rzeką rozpocząć można w miejscowości Nowa Brda. W okresie letnim wielu turystów przyjeżdża tutaj, aby cieszyć się wspaniałymi widokami i pięknym łąk, przez które prowadzi trasa spływu. Wzdłuż trasy znajdują się liczne przystanie, na których można się zrelaksować. Wyprawę kajakową najlepiej zakończyć we wsi Małe Swornegacie, gdzie można dobrze zjeść i wypożyczyć rowery.

LAS JASMUND I BIAŁE KLIFY

LOKALIZACJA

Park Narodowy Jasmund to rezerwat przyrody na półwyspie Jasmund, w północno-wschodniej części wyspy Rugia w Meklemburgii-Pomorzu Przednim w Niemczech. Znajduje się tam słynny Königsstuhl („królewski fotel”), czyli jeden z największych klifów kredowych w Niemczech. Z wysokich na około 161 m klifów rozciąga się widok na Morze Bałtyckie. Mając zaledwie 30 km², Jasmund jest najmniejszym parkiem narodowym w Niemczech. Założony został w 1990 r. przez ostatni rząd NRD przed zjednoczeniem Niemiec. 25 czerwca 2011 roku las bukowy w parku został wpisany na listę światowego dziedzictwa UNESCO jako przedłużenie pierwotnych lasów bukowych w Karpatach i starożytnych lasów bukowych w Niemczech. Współrzędne: 54 ° 33'07 " N 13 ° 37'23 " E.

MALOWNICZY KRAJOBRAZ

Przed odwiedzającymi Park Narodowy Jasmund turystami rozpościerają się wspaniałe nadmorskie krajobrazy z rozległymi lasami, bagnami, mokradłami i stepami. Najbardziej spektakularne w Parku Jasmund są jednak kredowe klify Königsstuhl, które na swoim obrazie uwiecznił malarz Caspar David Friedrich. Kredowy płaskowyż Stubnitz, powstały podczas epoki lodowcowej porastają lasy bukowe z XIII wieku. Imponujące klify kredowe, które ciągną się przez niemal 10 km, składają się z połączenia aktywnych i nieaktywnych skał, które są dowodem dynamiki erozji wybrzeża. Oprócz białej kredy, takiej jak używa się do pisania, na ścianach klifów można dostrzec utwory osadowe z epoki lodowcowej i ciekawe skamieniałości.

Dzięki szerokiemu wyborowi tras pieszych i rowerowych, każdy może w dogodny dla siebie sposób zwiedzać piękne lasy tego obszaru. Szczególnie pięknym miejscem na wędrowki jest Rezerwat Biosfery Południowo-Wschodniej Rugii. Flora i fauna są tu niezwykle bujne – kredowe klify zamieszkują jaskółki oknówki i rzadki orzeł morski. Wszystko to czyni region Stubnitz miejscem wartym odwiedzenia.

ATRAKcje

Park zwiedzać można wraz z przewodnikiem. Regularnie prowadzone są wycieczki tematyczne nawiązujące do postaci z mitów i legend, takich jak germańska bogini Hertha i słynny pirat Klaus Störtebecker, który podobno zakopał na wyspie skarb. Turystów przyciąga też zwiedzanie Zamku Myśliwskiego Granitz na południe od Binz i wycieczka kolejką wąskotorową Szalony Roland. Warto odwiedzić też malowniczą wioskę Vitt na przylądku Arkona, muzeum miejskie w Greifswald z wystawą Caspara Davida Friedricha, historyczne warsztaty rzemieślnicze w Gingst, wieżę widokową Grümbke w pobliżu Neukirchen, a także port, muzeum rybackie oraz Wąwóz Piratów w Sassnitz.

PLAŻE WSPY UZNAM

LOKALIZACJA

Wyspa Uznam leży przy wybrzeżu Bałtyku nieco na wschód od Rugii i dzielona jest przez Niemcy i Polskę. To druga co do wielkości wyspa w Niemczech. Jej krajobraz jest pagórkowaty z pięknymi łąkami, lasami, rzekami, jeziorami i przede wszystkim z 42 km białej piaszczystej linii brzegowej. Jest tu nie tylko piękna przyroda, ale też świetna pogoda – ponad dwa tysiące godzin

słonecznych w roku sprawia, że Uznam jest najbardziej słoneczną częścią Niemiec. Zwiedzający mogą napawać się pięknem morza spacerując po jednym z pięciu historycznych pomostów. Wzdłuż najdłuższej nadmorskiej promenady w Europie przechodniów zachwycają zabudowania w stylu nadmorskiego kurortu.

MALOWNICZY KRAJOBRAZ

Uznam to jedna z niewielu wysp na świecie, które zostały podzielone między dwa różne kraje. Nie mniej zróżnicowany jest krajobraz wyspy – pagórkowaty teren zmienia się stopniowo w płaskie, rozległe równiny. Wzdłuż wybrzeża znajduje się wiele małych zatoczek i plaż.

Trzy parki przyrodnicze: Park Natury Wyspy Uznam, Park Natury Zalewu Szczecińskiego i Park Natury Doliny Rzeki Peene pozwalają odwiedzającym poznać charakterystyczną florę i faunę tego obszaru. Na wyspie jest w sumie około 200 kilometrów tras rowerowych i około 400 kilometrów szlaków turystycznych. Piękny krajobraz i istny raj dla żeglarzy, windsurferów, kitesurferów i kajakarzy tworzy nie tylko Morze Bałtyckie wraz z zachwycającą zatoką Achterwasser, rzeką Peene i licznymi jeziorami śródlądowymi.

ATRAKcje

Ze względu na funkcjonujące na wyspie termy nazywana jest ona „berlińską wanną”. Kaiserbäder (uzdrowiska cesarskie) w Heringsdorfie, Ahlbeck i Bansin były często odwiedzane przez Wilhelma II. Trudno wyobrazić sobie bardziej relaksujący sposób na wypoczynek niż wizyta w jednym z nich.

PARK NARODOWY MIERZEI POMORZA PRZEDNIEGO

LOKALIZACJA

Park Narodowy Mierzei Pomorza Przedniego z powierzchnią 805 km² jest największym parkiem narodowym Meklemburgii-Pomorza Przedniego. Położony na wybrzeżu Morza Bałtyckiego w powiecie Vorpommern-Rugia, obejmuje obszar kilku półwyspów, wysp i wybrzeża laguny.

MALOWNICZY KRAJOBRAZ

Usytuowany w Meklemburgii-Pomorzu Przednim na północnym wschodzie Niemiec Park Narodowy Mierzei Pomorza Przedniego słynie z wysokich, białych klifów, wydm, przylądków i lagun. Nazwa pochodzi od słowa „Bodden” – płytkich zatok odciętych od Bałtyku, w których woda jest mieszaniną wody słonej i słodkiej. Wzdłuż linii brzegowej parku wody Bałtyku są płytkie i stanowią idealne warunki dla rozwoju unikalnej morskiej fauny. Odpoczywają tu dziesiątki tysięcy migrujących żurawi i gęsi. Park Narodowy Mierzei Pomorza Przedniego jest największym rezerwatem przyrody na wybrzeżu Bałtyku. Jego krajobraz, rozciągający się od półwyspu Fischland-Darss-Zingst w kierunku zachodniego wybrzeża Rugii, to idealna sceneria dla miłośników relaksu na łonie natury.

ATRAKcje

Wybór trasy i sposobu eksplorowania parku narodowego jest szeroki. Można skorzystać z wycieczki z przewodnikiem lub wybrać się na samodzielny spacer po wybrzeżu i lasach parku, w tym po lesie Osterwald na półwyspie Zingst i lesie Darss – największym nieprzerwanym obszarze lasu w parku. W lesie Osterwald szlaki prowadzą przez podmokłe tereny, w pobliżu wspaniałych punktów widokowych, takich jak osady Pramort i Hohe Düne. Przemierzając las można podziwiać bogactwo flory i fauny, a nawet dostrzec dziką zwierzynę, jak jelenie czy dziki. Park Narodowy Mierzei Pomorza Przedniego jest największym w Europie siedliskiem żurawi. Każdej jesieni przybywa tu około 30 000 tych dostojnych ptaków, tworząc na niebie niezapomniany spektakl. Wizytówką parku są również pokryte wrzosami wydmy i wysunięty w morze obszar Dornbusch z latarnią morską. Warto przyjrzeć się też innym ciekawostkom z tego regionu, jak dawna kolonia artystów Ahrenshoop, muzeum morskie Darsser Ort Natureum, Muzeum Stralsund i centrum informacyjne parku narodowego na wyspie Hiddensee – największej wyspie w parku.

ŚCIEŻKI ROWEROWE WOKÓŁ GREIFSWALDU

LOKALIZACJA

W Greifswaldzie jest obecnie 49 szlaków rowerowych – to świetna informacja dla miłośników aktywności na świeżym powietrzu. 11 spośród 49 szlaków to trasy długodystansowe. Przy tak dużym wyborze trudno jest się zdecydować, więc tu znaleźć można

przegląd najlepszych wycieczek rowerowych po Greifswaldzie: www.outdooractive.com/en/bicycle-rides/greifswald/bicycle-rides-in-greifswald/1464096/.

MALOWNICZY KRAJOBRAZ

Greifswald to urocze hanzeatyckie miasto portowe, które zostało zniszczone podczas II Wojny Światowej. Założony w 1456 roku Uniwersytet w Greifswaldzie jest czwartym najstarszym uniwersytetem w Niemczech, a co czwarty mieszkaniec tego miasta jest studentem. Od 2011 roku rosyjski gaz dociera do Europy Zachodniej rurociągiem podmorskim Nord Stream biegnącym od Wybarga do Greifswaldu.

ATRAKcje

Wyspa Rugia leży nad wybrzeżem Pomorza na Morzu Bałtyckim i jest jednym z najpopularniejszych lokalizacji turystycznych w Meklemburgii-Pomorzu Przednim. Thomas Mann i Kanclerz Niemiec Bismarck byli fanami Rugii i jej nadmorskich kurortów Binz i Sellin. Były to wtedy jedne z najwyśmienitszych kurortów w Niemczech i, choć minęły ich lata świetności, do dzisiaj pozostało w nich wiele z dawnego luksusowego charakteru. Kolejka wąskotorowa Szalony Roland to kolejny historyczny smaczek. Od ponad 100 lat nieustannie przewozi turystów do różnych nadmorskich miejscowości z prędkością 30 km/h.

Oprócz 60 km pięknych piaszczystych plaż Rugia zachwyca też wspaniałym krajobrazem. Znajdują się na niej duże parki narodowe, słynne kredowe klify, które znamy z obrazu Caspara Davida Friedricha i malownicze wioski rybackie. Biel klifów odzwierciedlona jest w neoklasycynej architekturze w Putbus – najstarszym nadmorskim kurorcie na wyspie. Ta olśniewająca biel stanowi stylowe uzupełnienie pięknego pałacu i parku.

Wioski i wybrzeże Rugii można zwiedzać na rowerze lub w trakcie wycieczki żeglarskiej. Oprócz znanych atrakcji, takich jak przylądek Arkona i domek myśliwski w Granitz, wyspa jest gospodarzem festiwalu teatralnego Störtebeker, niezwykle popularnego wydarzenia, które każdego roku przyciąga ponad 100 000 widzów. Co więcej, w Ralswiek, w wyjątkowej scenerii na świeżym powietrzu odgrywane są sztuki teatralne opowiadające pirackie historie.

OBSERWOWANIE PTAKÓW NA MIERZEI KUROŃSKIEJ

LOKALIZACJA

Mierzeja Kurońska to wąski, długi półwysep w południowo-wschodniej części wybrzeża Morza Bałtyckiego. Jest podzielona na południową część należącą do Rosji i część północną należącą do Litwy. Oddziela ona Zalew Kuroński od otwartego Morza Bałtyckiego.

MALOWNICZY KRAJOBRAZ

Wiatr, woda i piasek od niepamiętnych czasów kształtowały ten wąski pas ziemi. Dziś jest on znany jako Mierzeja Kurońska i wpisany jest na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO. Jest tu wiele do zobaczenia: ruchome wydmy, dzika przyroda, stare wioski rybackie, zabytkowa Latarnia Pervalka i wiele więcej. Oprócz niezwyklej przyrody, dziedzictwa kulturowego i historycznego, niezapomnianych wrażeń dostarcza popularny na tych terenach spływ kajakiem z drewna cedrowego. Obszar Mierzei Kurońskiej tworzy idealne warunki do osiedlania się ptaków, a dla turystów – idealne warunki do ich obserwowania i fotografowania. Teren ten zamieszkują głuszce zwyczajne i inne głuszcowate, a także różne gatunki dzięcioła i sowy. Najczęściej wybieranymi przez obserwatorów ptaków punktami obserwacyjnymi są te wzdłuż wybrzeża Morza Bałtyckiego i nad Zalewem Kurońskim, gdzie często osiedlają się duże stada żurawi i wiele innych gatunków dzikiego ptactwa.

ATRAKcje

Na obszarze Mierzei Kurońskiej spotkać można do 190 gatunków ptaków, w tym: nura czarnoszyjowego, bociana czarnego, łabędzia krzykliwego, orła bielika, rybołowa zwyczajnego, orlika krzykliwego i grubodziobego, błotniaka łąkowego, trzmielojada zwyczajnego i jastrzębia. Migracja dzikiego ptactwa wzdłuż Bałtyku dostarcza niesamowitych widoków. Na Mierzei Kurońskiej dostrzec można lecący klucz birginiaków. Gęsi i łabędzie migrują ogromnymi stadami, a ich przelot to dla obserwatorów prawdziwy spektakl.

OBSERWOWANIE PTAKÓW W ŻMUDZKIM PARKU NARODOWYM

LOKALIZACJA

Żmudzki Park Narodowy znajduje się w okręgu telszańskim w północno-zachodniej części Litwy, około 45 km od Morza Bałtyckiego. Rozciąga się na prawie 22 tysiącach hektarów, z czego niemal połowa tej powierzchni to piękne lasy jodłowe, sosnowe, brzozowe oraz dębowe.

MALOWNICZY KRAJOBRAZ

Teren parku jest niezwykle różnorodny i ciekawy. Jest tam wiele polodowcowych wzgórz morenowych, których wysokość sięga nawet dwustu metrów nad poziomem morza. Krajobraz parku urozmaicają też głazy narzutowe, malownicze strumyki oraz jeziora o powierzchni aż 1500 hektarów. W parku żyją prawie 183 gatunki ptaków, z których 38 to gatunki niezwykle rzadkie. Ponadto występuje tam 10 różnych gatunków nietoperzy. Centralną część parku stanowi obszerne jezioro Płotele – największe i najgłębsze jezioro całego regionu Żmudź. Swoją urok zawdzięcza ono licznym półwyspom, wyspom i zatokom. Słynie z niezwykle czystych wód i pięknych widoków, ale też z ważnej roli jaką pełniło i pełni nadal w życiu kulturalnym miejscowej ludności.

ATRAKCJE

Na Litwie zarejestrowanych jest 20 stad strusi czyli 586 pojedynczych ptaków. W kraju są również 24 stada bażantów (1748 ptaków).

SPŁYW KAJAKOWY NIEMNEM I MINIA

MALOWNICZY KRAJOBRAZ

Rzeka Minia jest prawym dopływem Niemna, ale ich wody spotykają się przy samym ujściu do płytkich wód Zalewu Kurońskiego. Podmokłe, porośnięte pałąk wodną tereny delty Niemna zapewniają schronienie milionom ptaków migrujących przez te terytoria.

ATRAKCJE

Spływy kajakowe w tej okolicy to świetny sposób, aby z bliska podziwiać dziką przyrodę i ptactwo. Ptaki nie są jedynymi mieszkańcami tego obszaru. Tętni on życiem dzięki bogactwu fauny i flory.

NURKOWANIE W JEZIORZE PŁOTELE

LOKALIZACJA

Jezioro Płotele jest największym i najgłębszym jeziorem na Żmudzi. Położone jest w pobliżu miasta Płungiany, w Żmudzkim Parku Narodowym. Głębokość jeziora miejscami sięga aż 50 metrów, co stwarza wspaniałe warunki do nurkowania.

MALOWNICZY KRAJOBRAZ

Ze względu na swój rozmiar Jezioro Płotele stało się osobnym ekosystemem – w jego wodach żyją nawet łososie, węgorze, raki i żółwie. Dla miejscowej ludności stanowi ono też ważny element kultury. Na turystów pragnących aktywnie spędzić czas czeka tu wiele atrakcji wodnych – od żeglowania na łodzi bądź jachcie i lekcji nurkowania, po rejs na jedną z położonych na jeziorze wysp czy też wyprawy kajakowe z przewodnikiem po zatokach jeziora. Każdy z pewnością znajdzie tu coś dla siebie.

ATRAKCJE

Nurkowanie w głębinach jeziora Płotele ma nie tylko charakter sportowy i rozrywkowy. Pod powierzchnią znajdują się niezwykle ślady historii tego regionu. Na jednej z siedmiu wysp – tzw. Wyspie Zamkowej – między XV a XVII wiekiem funkcjonował obiekt obronny. Z półwyspu Święta Góra prowadził do niego most, a fragmenty pali, na których wznosiła się jego konstrukcja, pozostały wbite w dno jeziora aż do dziś. Gdy powierzchnia jeziora jest gładka, wierzchołki tych pali można zobaczyć przepływając w ich pobliżu łodzią. Jednak bliżej przyjrzeć się im można tylko nurkując.

SZLAKI NATURY ŻMUDZKIEGO PARKU NARODOWEGO

LOKALIZACJA

Żmudzki Park Narodowy położony jest na Żmudzi, w północno-zachodnim krańcu Litwy, około 50 km na wschód od Morza Bałtyckiego i miasta Kłajpeda oraz około 10 km od miasta Płungiany.

MALOWNICZY KRAJOBRAZ

W północnej części Żmudzkiego Parku Narodowego znajduje się kilometrowy szlak pieszy, około 11 km od punktu informacyjnego parku. Współrzędne punktu początkowego szlaku to: 364875, 6223471 (LKS) lub 21.826587, 56.125956 (WGS). Jest to szlak o naturalnej nawierzchni, skrupulatnie oznakowany, więc nie trudno się po nim poruszać. Wędrując tym szlakiem, trafisz na wzgórze ołtarzowe Mikytai, do rezerwatu krajobrazowego Mikytai, a także obejrysz kamień z legendarnymi śladami diabłów.

ATRAKcje

W okolicy znajduje się wiele różnych szlaków pieszych. Pośród nich są zarówno trasy krótkie, jak i długie, łatwo dostępne, jak i te wymagające większej sprawności i wytrzymałości. Każda z nich ma inny charakter i pozwala eksplorować inne atrakcje turystyczne. Niezależnie od tego, którą trasę wybierzesz, możesz cieszyć się bogactwem natury i pięknymi widokami.

RUCHOME WYDMY PARKU NARODOWEGO MIERZEI KUROŃSKIEJ

LOKALIZACJA

Od półwyspu Sambijskiego na południu do litewskiego miasta portowego Kłajpeda na północy rozciąga się Mierzeja Kurońska – wąski półwysep oddzielający Morze Bałtyckie od Zalewu Kurońskiego. W najszerszym punkcie mierzeja ma 4 km szerokości, a w najwęższym jedynie 400 m. Północna część półwyspu (52 km jego długości) należy do Litwy, podczas gdy południowa część znajduje się w obwodzie kaliningradzkim należącym do Rosji. Od 2000 roku mierzeja znajduje się na liście światowego dziedzictwa UNESCO i ma status parku narodowego w obu krajach.

MALOWNICZY KRAJOBRAZ

Majestatyczne piaszczyste wydmy mierzei tworzą niemal surrealistyczny krajobraz. Najbardziej imponująca jest 50-metrowa wydma Parnidis, która wznosi się na południe od osady Nida i rozciąga się aż do Kaliningradu. Aby do niej dotrzeć najlepiej podążać wzdłuż linii brzegowej Zalewu Kurońskiego z portu Nida na południe przez około 1 km. Na jej szczyt wspiąć się można po drewnianych stopniach. Mierzeja Kurońska to nie tylko widowiskowa natura, ale też bogata kultura, malownicze wsie i klimatyczne miasteczka.

ATRAKcje

Mierzeja Kurońska jest popularnym ośrodkiem turystycznym, więc dla odwiedzających przygotowano szeroką gamę aktywności na świeżym powietrzu. Plaże Nidy, Juodkrantė i Smiltynė zostały wyróżnione Błękitną Flagą, a Zalew Kuroński to świetne miejsce na łowienie ryb i żeglowność. Warto wybrać się na przejażdżkę rowerem ścieżką wiodącą od północnego krańca półwyspu do miasta Nida niedaleko granicy rosyjskiej.

Zapraszamy do udziału w projekcie podmioty branży turystycznej zainteresowane wykorzystaniem naszych koncepcji do stworzenia przy naszej pomocy całkiem nowych propozycji dla swoich klientów.

Fundacja „Instytut Badań nad Demokracją I Przedsiębiorstwem Prywatnym” ul. Trębacka 4; 00-074 Warszawa, tel.: 022 630 96 21, 22 630 98 01-03, e-mail: iped@kig.pl, www.iped.pl